

Kad apstākļu spiesti 1951. g. vidū atteicāties no latviešu skolu sistēmas Vācijā, palika viena vien latviešu tautskola un ģimnazija Augustdorfā. Katrā lielākā latviešu centrā, kur atradās skolu vecumā bērni, dibinājām tomēr papildskolas. Līdz ar to mums vēl arvien saglabājusies savā nacionālā skola. Tāda ir nevien Vācijā, bet papildskolu veidā arī citās Eiropas un aizjūras zemēs.

Ja neskaita latviešu skolas Augustdorfā, mūsu papildskolas nav spējušas tomēr iesaistīt visus skolas vecuma bērnus. Kā to jau konstatēja LCK izglītības nozares vadītājs agr. J. Daģis LCP Minchenes sesijā, tad 18,5 proc. zēnu un meiteņu neapmeklēja latviešu papildskolu arī tanīs novietnēs, kur tās darbojas. Bet izklaidētības dēļ daudzās vietās latviešu papildskola nemaz nav nodibināta, kādēļ bērniem jāiztiek vienīgi ar cittautu skolu. Lai gan nav pamata pēdējās nopelt, latviešu jaunatnes audzināšanā tēvu valodas, vēstures, ģeografijas un dzimtenes mācības iztrūkums ir bīstams robs, kas atsvešina latviešu bērnus no savas tautas. Ģimene viena pati šo iztrūkumu nespēj kompensēt. Bez tam novērots, ka jaukto laulību gadījumos bērnus vispār nesūta latviešu skolā. Tā sairst latviešu trimdas jaunatnes saites ar savu tautu. Nav ko brīnīties, ja tad jaunatnei domātos priekšlasījumus par latviešu literatūru apmeklē drīzāk vecās paaudzes pārstāvji nekā pusaudži, un pat atgadīties, ka pēdējiem piesolīti saldumi, lai tie vispār šādu referātu noklausītos.

Kur trūkst latviešu papildskolas, tur viņu uzdevumu daļēji aizstājušas svētdienas skolas. Arī ticības mācības pasniegšana latviešu valodā piešķaitāma mūsu „dabiskām tiesībām”,

tikai tā ne visur bijusi nodrošināta. Par mūsu papildskolu vai svētdienas skolu varam runāt tikai kā par sporādisku parādību. Un tieši šis fakts prasa sevišķu ievērību.

Vietās, kur dzīvo viens vai divi bērni, par skolas dibināšanu nevarēsim domāt, bet kur bērnu pulciņš lielāks, tie nedrīkstētu palikt bez latviešu skolas. Tas tomēr tā atgads pat tur, kur dzīvo trīs un četri skolotāji. Var saprast, ka tagad uzņemties mācību pasniegšanu nav viegla lieta. Agrāk, DP nometnē, ja skolotājam nevarēja samaksāt algu, tam iedeva dažas cigarešu paciņas. Kopš 1951. g. vidus mūsu skolotāju darbu vairs nekompensē, kaut tas bieži saistīts ar ceļa izdevumiem un vēl kādu materiālu pametumu. Tas rāda, ka darbs latviešu papildskolā tagad prasa absolūtu ideālismu. Un šī ideālisma latviešu skolotājiem netrūkst, kas te ar dziļu gandarījumu un pateicību jāatzīmē. Arī to vajadzētu saprast vecākiem, sevišķi tiem, kas savus bērnus latviešu papildskolā nesūta. Šinī gadījumā tā ir vairāk nekā pateicības izpalikšana par pasniegtu māizes rīcienu. Un gluži tas pats jāsaka par gadījumiem, kad kāds mūsu rakstnieks vai kultūras darbinieks runā saviem tautiešiem, bet viņa ierašanos pat nepamana. Trimdas ikdienā tādas lietas atgads. Par tām kā nacionālām vājuma pazīmēm nāktos satrūkties.

Patlaban mūsu skolas nobeidz savu mācības gadu. Šādos brīžos parasts atzīmēt vairāk gaišās parādības. Un arī to mums netrūkst. Tāda ir arī mūsu skolotāju pieteikšanās par talciniekiem latviešu nacionālās skolas saglabāšanā. Bet arī mūsu jaunatne

